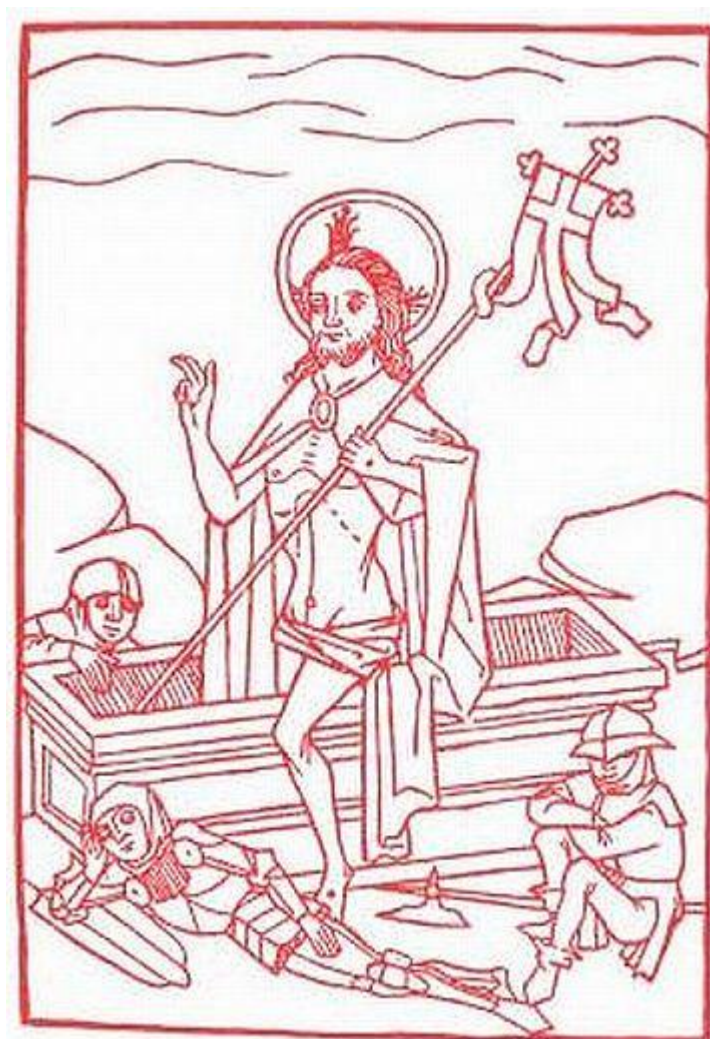

PASSIE EN PASEN

Een bijeenkomst voor kosteren rond Palmzondag en het Paastriduum

OPZET

Tijd: een bijeenkomst van twee uur
Doelgroep: kosters
Aantal deelnemers per bijeenkomst: maximaal 12

DOELSTELLINGEN

1. De deelnemers zien de inhoudelijke eenheid van deze dagen: de vieringen van het Paastriduüm vormen één geheel en dienen ook als zodanig gevierd te worden.
2. De deelnemers ontdekken dat de inhoudelijke eenheid de basis vormt van hun engagement voor het werk als koster.
3. De deelnemers duiden vanuit een mystagogische invalshoek het eigen geloof en de relatie met Jezus Christus, hun ervaringen en de verdieping daarvan.

De deelnemers ‘trekken’ als het ware door de kerk op naar het altaar waar met Pasen, het feest van de verrijzenis van Jezus Christus, eucharistie gevierd wordt, bron en hoogtepunt.

De verheerlijking van God en de verlossing van de mensheid heeft Jezus vooral door Zijn lijden, sterven en verrijzen voltrokken. Dit mysterie van het geloof vieren wij in het Paastriduüm. Dit is het liturgische hoogtepunt van het kerkelijke jaar.

Deze viering begint op de vooravond van de dag waarop wij stil staan bij het lijden en sterven van Jezus (de avondmis van Witte Donderdag); het hart ervan is de Paaswake en het wordt besloten met het avondgebed van Paaszondag. Jezus’ lijden, sterven en verrijzen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is het Paastriduüm één, doorlopende viering.

In dit materiaal zijn Palmzondag en het Paastriduüm uitgewerkt met het doel kosters te ondersteunen: bij de verdieping van hun geloof en hun relatie met Jezus Christus, en bij hun werkzaamheden.

DE OPZET

A. Welkom en opening	5 minuten
B. Korte kennismaking en toelichting op programma	5 minuten
C. Inleidend gesprek	15 minuten
D. Bezinning en gesprek bij symbolen in de kerk	80 minuten
E. Afsluiting	15 minuten

VOORBEREIDING VOORAF

In de kerk staan vier tafels waarop attributen zijn neergezet die een koster gebruikt en die iets zeggen over de liturgie van Palmzondag tot Pasen. Zoals: Paaskaars, vuur, kruis, wijwater, wierookkorrels, lappen stof rood en paars en wit, palmtak, zangbundel, bijbel, waterkannen en handdoek, brood en wijn, bloemen,

De voorwerpen op deze tafels verbeelden Palmzondag, de Goede Week en de Paaswake.

Bij de ingang achter in de kerk staat de tafel van Palmzondag.

Hierop liggen: palmtakken, wijwatervat met kwast, processiekruis, evangelieboek opengeslagen op het evangelie van die dag, zangbundel/liedteksten op papier, Palmpaasstok, broodhaantje, kleed/mantel, wierookvat.

Halverwege de kerk staat de tafel van Witte Donderdag.

Hierop liggen: bijbel, waterkannen en handdoek, brood en wijn, zangbundel/liedteksten op papier, informatie Vastenactie, bloemen, tekstkaartjes met kenmerkende Bijbelcitataten/woorden uit de lezingen, witte lap stof, collecteschaal.

Bij de kruiswegafbeelding van de Kruisiging staat de tafel van Goede Vrijdag.

Hierop liggen: passiekruis, paarse lap stof, gebroken takken, stenen, tekstkaartjes met kenmerkende Bijbelcitataten/woorden uit de lezingen.

Bij de doopvont bij het altaar staat de tafel van de Paaswake.

Hierop liggen: wierookkorrels, vuurschaal, wijwatervat, Paaskaars, bijbel, kaarsen, blanco kaartjes en pennen/potloden.

PROGRAMMA VAN DE BIJEENKOMST

In de pastorie

- A. Welkom en opening** **5 minuten**
Met een passend lied, een lezing, een tekst
- B. Korte kennismaking** **5 minuten**
- C. Inleidend gesprek (plenair of in kleine groepjes)** **15 minuten**

Als koster ben je medeverantwoordelijk voor een goed verloop van de liturgie.

Vragen aan de deelnemers:

- Kun je die verantwoordelijkheid tijdens de viering loslaten, zodat je werkelijk als gelovige kunt meevieren?
- Welk gevoel is na de viering het sterkst: dat alles goed is gegaan of dat je samen gevierd hebt?
- Hoe vind je tijdens de viering een goed evenwicht tussen ‘koster zijn’ en ‘als gelovigen samen vieren’?

In de kerk

D. Bezinning en gesprek bij symbolen in de kerk **80 minuten**

In stilte gezamenlijk de kerk binnengaan. De tafels worden in volgorde bekeken en besproken (Palmzondag, Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Paaswake).

De tafel van Palmzondag **20 minuten**

Verbinding tussen attributen van Palmzondag en eigen geloof.

Ieder bekijkt in stilte de attributen die op de tafel liggen.

De gespreksleider vraagt:

- Welk voorwerp verbeeldt voor jou het best de viering van Palmzondag en waarom?
- Pak dit voorwerp van de tafel. Waarom spreekt juist dit je en hoe heeft dit met het eigen geloof te maken?

Bespreek met elkaar hoe de voorwerpen functioneren in de liturgie/lezingen, ook de voorwerpen die niet gekozen zijn.

Waarschijnlijk komen zowel palm als passie ter sprake. Gebruik onderstaande tekst om beide thema's met elkaar te verbinden, of lees de tekst voor.

Ga met elkaar in gesprek over wat de viering bij hen oproept, hoe de omslag in de liturgie ervaren wordt. Kunnen zij dit meemaken?

Tekst Palmzondag

In de traditie is de viering van Palmzondag op den duur zodanig vormgegeven dat daarin twee 'heilsmysterieën' centraal staan: de intocht van de Heer en zijn lijden en dood.

Dit betekent dat de viering blij en opgetogen begint. Er is een feestelijke processie en we zingen lofliederen, er is beweging.

Maar daarna slaat de stemming om. De liturgie begint tamelijk abrupt te spreken over vernedering en afwijzing, over verlatenheid, lijden en dood. De opgetogen vreugde maakt plaats voor ingetogen ernst, stille inkeer en eerbiedige aandacht. Beide thema's lijken moeilijk verenigbaar.

Dit dubbele karakter van intocht en passie vormt juist de typische eigenheid van deze dag. Palmzondag is óók Passiezondag. Het gaat om palm én passie, om vernedering én verheffing, om leven én dood.

Palm en passie zijn tegenstellingen, maar die worden pas betekenisvol als ze tezamen voorkomen. Het is precies dit evenwicht van glorie en schande, van huldiging en vernedering, van vreugde en rouw, dat de liturgie van Palmzondag tot zo'n indrukwekkend geheel maakt. De Heer die bij de intocht als Koning wordt binnengehaald, is dezelfde die straks als een slaaf aan het kruis zal sterven.

Op Palmzondag vinden we de hele thematiek van de komende week als in een notendop al aanwezig. Er wordt vooruitgegrepen op Pasen zelf. Deze dag is dan ook slechts te begrijpen vanuit de komende vieringen in de Goede Week en met Pasen. De viering van het paasmysterie begint hier al!

De tafel van Witte Donderdag

20 minuten

Verbinding liedtekst en eigen beleving.

Ieder bekijkt in stilte de tafel. Op een A4 staat een kenmerkend couplet afgedrukt van verschillende liederen uit de liturgie van Witte Donderdag.

Vragen:

- Uit welk lied spreekt voor jou het duidelijkst de thematiek van Witte Donderdag?
- Wat is je ‘favoriete’ lied voor Witte Donderdag en waarom?
- Wat roept deze tekst bij je op?

De deelnemers wisselen dit met elkaar uit. De gespreksleider brengt dwarsverbanden aan en verdiept het gesprek.

Betrek ook de voorwerpen op tafel bij de liederen en bij het gesprek.

Je kunt samen een van de coupletten zingen.

Lees de tekst van Witte Donderdag voor.

Tekst Witte Donderdag

Donderdag in de Goede Week is de eerste van drie heilige dagen (Triduum Sacrum).

Op deze dag viert de Kerk dat, volgens het getuigenis van de Schrift, Jezus maaltijd hield met zijn apostelen en hen de opdracht gaf dit te blijven doen, tot gedachtenis aan Hem.

Met Witte Donderdag viert de Kerk de instelling van de H. Eucharistie, de instelling van het priesterschap en het dienstbetoon van Jezus in de voetwassing.

In de liturgie onderscheiden we vier motieven:

1. Uittocht en bevrijding

Het volk Israël beleeft de overgang/doorgang van onderdrukking naar bevrijding.

Jezus geeft met Zijn eigen leven en dood aan deze exodus een heel nieuwe dimensie.

2. Dienstbaarheid

De voetwassing laat zien hoe Jezus' liefde tot het uiterste ging. Hij heeft zichzelf geofferd. Hij leefde niet ten eigen bate, maar gaf zich over aan Zijn Vader door zich te geven aan anderen.

3. Maaltijd

Witte Donderdag gedenkt de laatste avond voor Jezus' lijden en dood, de avond waarop Hij met zijn apostelen maaltijd hield en hen de opdracht gaf dit te blijven doen, tot gedachtenis aan Hem. Ook andere woorden resoneren in dit motief mee: dankbaarheid, verbond, verbondenheid, gemeenschap, feest, zegen, offer, leven.

4. Verraad

De avond van Witte Donderdag gaat over in de nacht van het verraad. In de Hof van Olijven streed Jezus een eenzame strijd met zichzelf. Alleen gelaten, verraden, verloochend en uiteindelijk ter dood veroordeeld. Aan het eind van de viering van Witte Donderdag beleven we de overgang van vreugde en feest naar donkerte en eenzaamheid. Na Witte Donderdag komt Goede Vrijdag.

De tafel van Goede Vrijdag

20 minuten

Verbinding levensvragen en de gedachtenis van Jezus' lijden en sterven.

Ieder bekijkt in stilte de tafel van Goede Vrijdag.

Vraag:

- Kun je verwoorden wat Goede Vrijdag voor jou betekent?
- Als je wilt kun je dit verduidelijken met een voorwerp van deze tafel.
- Hoe geef je in je privésituatie vorm aan Goede Vrijdag?

Ga met elkaar in gesprek over de vragen:

- Wat stellen wij ons voor bij het teken van het kruis?
- Wat roept dit symbool van het christen zijn aan gevoelens en gedachten op?
- Wat betekent het voor jou persoonlijk dat Jezus voor ons gestorven is?

Lees de tekst van Goede Vrijdag voor.

Tekst van Goede Vrijdag

Goede Vrijdag is de tweede dag van de drie heilige dagen. “Mijn uur is nabij”, zegt Jezus. Op Goede Vrijdag herdenkt de Kerk het lijden en sterven van Jezus Christus. Een lijden dat volgens de Geloofsbelijdenis plaatsvindt ‘omwille van ons heil’.

Na het Laatste Avondmaal met zijn apostelen (Witte Donderdag) wordt Jezus na zijn arrestatie (nog op Witte Donderdag) de volgende dag voor Pontius Pilatus gebracht en veroordeeld. Die laat Hem geselen en dezelfde dag nog kruisigen op Golgotha.

Jezus sterft tegen drie uur in de middag.

Een gebeurtenis waar getuigenis van wordt gegeven in de evangeliën. De dood van Jezus is volgens de Schrift ‘een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe’, een ‘losprijs voor velen’, het ene volmaakte offer. De Kerk noemt deze vrijdag daarom Goede Vrijdag.

De tafel van de Paaswake

20 minuten

Verbinding met de verrijzenis van Jezus en de eigen ervaring met 'geloof in de verrijzenis', 'opstaan', 'licht zien', 'weer verder kunnen'.

Ieder bekijkt in stilte de tafel.

Vragen:

- Heb je zelf wel eens ervaren dat je weer kon 'opstaan', weer 'licht' zag, 'weer verder kon gaan'?
- Wat betekent de verrijzenis van Jezus Christus voor jouw geloof?
- Welk voorwerp van de tafel past voor jou bij deze ervaring?
- Ieder pakt een voorwerp en vertelt waarom hij/zij juist dit gekozen heeft.
- Schrijf op een blanco kaartje een Paaswens voor je partner/vriend/vriendin, ouders, kind, ...
Neem deze wens mee naar huis.

Lees de tekst van de Paaswake voor.

Tekst van de Paaswake

In de Paaswake vieren wij na de ondergang van lijden en dood de verrijzenis van Jezus. Met Pasen vieren we het hart van het christelijk geloof: de opstanding van de gekruisigde Heer. Met de Paaswake komen wij aan het einde van het Triduum.

De paaswake bestaat uit vier belangrijke elementen:

De lichtritus, de wake bij het Woord, de doop(herinnering) en de eucharistieviering.

Het is donker in de kerk. Met een vlam van het nieuwe vuur wordt de grote paaskaars aangestoken. Met de aanroeping "Licht van Christus!" komt de processie de kerk binnen. Het woord van Jezus tot zijn leerlingen krijgt zijn volle draagwijdte: "Ik ben het Licht van de wereld. Wie Mij volgt, gaat zijn weg niet in de duisternis, maar zal het ware levenslicht bezitten" (Joh. 8,12).

Iedereen ontsteekt een kaars aan het licht van de paaskaars. Het kerkgebouw is verlicht door de vlammen van de kaarsen. Met onze ogen op Hem gericht, vieren wij in de gestorven en verrezen Jezus, Hem die onze nacht verlicht.

Uit de Schrift worden teksten gelezen die te maken hebben met schepping, licht uit duisternis, dat het leven sterker is dan de dood en dat Christus voor ons de dood heeft overwonnen. Bij de overgang van lezingen uit het Oude Testament naar het Nieuwe Testament klinkt de lofzang, het Gloria.

De Paaswake eindigt met de eucharistie. Dit is hét moment waarop de gedachtenis van de gekruisigde en verrezen Heer het meest intens gestalte krijgt. In het sacrament van de eucharistie krijgen wij deel aan het leven van Hem die alle dood en duisternis voorgoed heeft overwonnen. En in de levensteken van brood en wijn geeft de Heer ons reeds een voorproef van de maaltijd die ons te wachten staat in Zijn koninkrijk.

Pastorie

Afsluiting

15 minuten

Ieder gaat weer terug naar de pastorie.

Hier wordt de bijeenkomst afgesloten met een kort plenair gesprek.

Vragen:

- Hoe vond je het om je op deze wijze in het Paastriduum te verdiepen?
- Wat betekent het vieren van het Triduum voor je eigen geloof?

Het sacramentele karakter van het geloof vindt haar ultieme uitdrukking in de Eucharistie. Zij is de kostbare voeding van het geloof, een ontmoeting met Christus die werkelijk aanwezig is in de hoogste daad van liefde: de zelfgave, die levenwekkend is. In de Eucharistie kruisen de beide lijnen elkaar, waarlangs het geloof zijn weg volgt. Enerzijds is er de as van de geschiedenis. De Eucharistie is een handeling van herinnering en een tegenwoordigstellen van het mysterie. Als een gebeuren van dood en verrijzenis toont dit verleden zich echter in staat zich te openen voor de toekomst en vooruit te grijpen op de uiteindelijke volheid. De liturgie herinnert ons hieraan met haar *hodie*: het 'vandaag' van de mysteries van het geloof. Anderzijds is er ook de as, die van de zichtbare naar de onzichtbare wereld leidt. In de eucharistie leren we om de diepte van de werkelijkheid te aanschouwen. Brood en wijn worden veranderd in het Lichaam en Bloed van Christus, die aanwezig komt op de weg, die Hij met Pasen is gegaan naar de Vader. Deze beweging voert ons met lichaam en ziel binnen in de dynamiek van de hele schepping naar haar vervulling in God.

(Lumen Fidei 44)

Jezus geeft zich letterlijk aan ons. En Zijn Liefde mag in ons onderdak vinden en wonen. Zijn gezindheid mag in ons groeien en geeft ons de kracht en de moed om ook onszelf te geven. Juist door ons te geven zullen we onszelf worden. En meer: wij worden één Lichaam dat mij opneemt in de grote mensenfamilie die de Kerk is. Juist in en door de eucharistie worden mensen verbonden tot een grote mensenfamilie. Zo leren we te treden uit het eigen kleine kringetje, uit het eigen gelijk. We worden broeders en zusters van elkaar.

(Vincent de Haas, diaken van het bisdom Breda)